[1]זורו רשעים מרחם נפק מינה שבתאי אצר פירי: חולה מאכילין אותו על פי בקיאין: אמר ר' ינאי חולה אומר צריך ורופא אומר אינו צריך שומעין לחולה מ"ט [2]לב יודע מרת נפשו פשיטא מהו דתימא רופא קים ליה טפי קמ"ל [א]רופא אומר צריך וחולה אומר אינו צריך שומעין לרופא מ"ט תונבא הוא דנקיט ליה תנן חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין ע"פ בקיאין אין ע"פ עצמו לא ע"פ בקיאין אין על פי בקי אחד לא הכא במאי עסקינן דאמר לא צריכנא וליספו ליה ע"פ בקי לא צריכא [ב]דאיכא אחרינא בהדיה דאמר לא צריך מאכילין אותו ע"פ בקיאין פשיטא ספק נפשות הוא [א]וספק נפשות להקל לא צריכא דאיכא תרי אחריני בהדיה דאמרי לא צריך ואע"ג דאמר [ב]רב ספרא תרי כמאה ומאה כתרי ה"מ לענין עדות אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן [ג]וה"מ לענין אומדנא דממונא [ג]אבל הכא ספק נפשות הוא והא מדקתני סיפא ואם אין שם בקיאין מאכילין אותו על פי עצמו מכלל דרישא דאמר צריך חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאין תרי אלא חד דאמר לא צריך מאכילין אותו על פי עצמו מר בר רב אשי אמר [ד]כל היכא דאמר צריך אני אפי' איכא מאה דאמרי לא צריך לדידיה שמעינן שנאמר לב יודע מרת נפשו תנן אם אין שם בקיאין מאכילין אותו ע"פ עצמו טעמא דליכא בקיאין הא איכא בקיאין לא ה"ק בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאין כלל מאכילין אותו ע"פ עצמו שנאמר לב יודע מרת נפשו: **מתני'** [ה]מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברים טמאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור' מתיא בן חרש מתיר ועוד אמר ר' מתיא בן חרש החושש בגרונו מטילין לו סם בתוך פיו בשבת [ו]מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת [ד][ז]מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק כותי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין ואם מת יניחוהו: **גמ'** ת"ר [ה]מניין היו יודעין שהאירו עיניו משיבחין בין טוב לרע אמר אביי ובטעמא ת"ר [ו]מי שאחזו בולמוס [ח]מאכילין אותו הקל הקל [ט]טבל ונבילה מאכילין אותו נבילה [י]טבל ושביעית שביעית טבל ותרומה תנאי היא דתניא [כ]מאכילין אותו טבל ואין מאכילין אותו תרומה בן תימא אומר תרומה ולא טבל אמר רבה [ל]היכא דאפשר בחולין דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה ומספינן ליה כי פליגי בדלא אפשר בחולין מר סבר טבל חמור ומר סבר תרומה חמורה מר סבר טבל חמור אבל תרומה חזיא לכהן ומר סבר תרומה חמורה אבל טבל אפשר לתקוניה

אפשר

זורו רשעים מרחם. נעשו זרים ונתנכרו לאביהם שבשמים: **אצר פירי.** להפקיע שערים ותניא (ב"ב דף צ:) אין אוצרין פירות בארץ ישראל וכל דבר שהוא חיי נפש לפי שמפקיעין את השערים: **תונבא.** שטות אשטורדישו"ן [ז] מחמת חוליו: **על פי בקיאין.** תרי ע"פ בקי לא וע"פ עצמו לא תיובתא דר' ינאי בתרוייהו: **הכא במאי עסקינן.** דאמר חולה לא צריך ואשמועינן מתני' דשומעין לרופאין: **וניספו ליה על פי בקי.** דהא באחד נמי אמר ר' ינאי דשומעין לרופא: **ואע"ג דאמר רב ספרא.** דהא דאמור רבנן תרי כמאה ומאה כתרי לענין עדות הוא דאמור אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן אשמעי' במתני' דכי אמרינן זיל בתר דעות באומדנא דממונא כגון בשומא ששמין לבעל חוב אבל באומדנא דחולה אף על גב דרובא אמרי לא צריך כיון דאיכא תרי דאמרי צריך ספק נפשות להקל: **מכלל דרישא דאמר צריך.** ואפ"ה קתני מתני' ע"פ בקיאין אין ע"פ עצמו לא: **במה דברים אמורים.** דמאכילין אותו ע"פ בקיאין כלומר דבעינן בקיאין דאמר לא צריך ואמרי בקיאין צריך מאכילין אותו אבל אמר צריך אני אם אין שם בקיאין תרי דאמרי לא צריך אלא חד מאכילין אותו ע"פ עצמו כר' ינאי דאמר שומעין לחולה: **מר בר רב אשי אמר.** הך סיפא לא תפרש הכי דמשמע דהיכא דאמר צריך אני ואיכא תרי דאמרי לא צריך לא לייתינן ליה הא לא אמרי' דהיכא דאמר צריך אני ואפי' איכא מאה דאמרי לא צריך לייתינן ליה מאי טעמא לב יודע מרת נפשו: **הכי גר' תנן אם אין שם בקיאין מאכילין אותו על פי עצמו טעמא דליכא בקיאין הא איכא בקיאין לא הכי קאמר במה דברים אמורים דאמר לא צריך אבל אמר צריך אני אין שם בקיאין כלל מאכילין אותו וכו'.** אין שם בקיאין כלומר אין בקיאותן כלום: **מתני' מי שאחזו בולמוס.** חולי האוחז מחמת רעבון עיניו כהות והוא מסוכן למות וכשמראיתו חוזרת בידוע שנתרפא: **כלב שוטה.** מפרש בגמ' [ח]: **אין מאכילין מחצר כבד שלו.** ואע"פ שנוהגין הרופאים ברפואה זו אינה רפואה גמורה להתיר לו איסור [ט] בהמה טמאה על כך: **ור' מתיא בן חרש מתיר.** קסבר רפואה גמורה היא: **גמ' אמר אביי ובטעמא.** משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אותו הקל הקל.** אם אין לנו דברים מותרים כדי צרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל הקל שבהם: **טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית.** לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית בעשה: **בדאפשר בחולין.** שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שתינטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה ומספינן ליה.** חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין.** אלא אם כן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו תרומה לעצמה וחולין לעצמן ובן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר טבל חמור.** שאפי' לכהנים אינו ראוי: **ומר סבר תרומה חמורה.** שאין לה היתר אבל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:

אפשר

הא מדקתני סיפא אם אין שם בקיאין מאכילין אותו ע"פ עצמו מכלל דרישא דאמר צריך. והכי קאמר כל כמה דמצינו לאהדורי אבקיאין מהדרינן ולא סמכי' אחולה גופיה אלא היכא דליכא בקיאין כלל[א] וכ"ש היכא דרופא בקי אומר אינו צריך וחולה אומר צריך דלא סמכינן עליה להכחיש הבקי: **מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר צריך אני.** פלוגתא דרבוותא הוא אי הלכתא כמר בר רב אשי אי לא בסדר תנאים ואמוראים כתב הלכתא כמר בר רב אשי בכולי הש"ס לבר ממיפך שבועה ואודיתא מיפך שבועה בפרק שבועת הדיינין (שבועות דף מא.) ואודיתא בסוף פרק זה בורר (סנהדרין דף כט:) ור"ח כתב דהלכתא כוותיה בכוליה הש"ס בר ממיפך שבועה וחיוורי חוורי גבי צומת הגידין שילהי פרק בהמה המקשה (חולין דף עו:) וסימניך הפך לבן ורב האי ורבינו גרשום זצ"ל פסקו הלכתא כוותיה [י](בר) במיפך שבועה ואודיתא ובכולי הש"ס לא[כ]:

הכי

מסורת הש"ס

א) [שבת קכט. וש"נ], ב) [תמורה כז: ובשבועות מב. אמר הכי ר"ה ברי' דר"י לרב פפא], ג) [צ"ל ה"מ וכן איתא ברי"ף והרא"ש], ד) ערכין ז., ה) [תוספ' פ"ד ה"ה], ו) [שם], ז) ובערוך פי' כעין טרידת דעת בעלמא, ח) [ע"ב], ט) עיין ספ"ח דכלאים, י) רש"א מ"ז, כ) [ועי' תוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שבועות מח. ד"ה ולמר ותוס' חולין עו: ד"ה מר ותוס' כתובות פד: ד"ה והוא ודף נו. ד"ה אלמנה],

תורה אור השלם

1. זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב:
תהלים נח ד

2. לֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר:
משלי יד י

לעזי רש"י

אישטורדישו"ן.
עילפון, הלם, מבוכה.

מוסף רש"י

ספק נפשות. דיני נפשות, דהא והצילו העדה כתיב (כתובות טו. ב"ק מד: סנהדרין עט.).

מוסף תוספות

א. דהכי משמע, אם אין שם רופאים אז מאכילין אותו עפ"י עצמו, אבל היכא דאיכא רופאים עפ"י רופאים מאכילין אותו ולא עפ"י עצמו. תוס' רי"ד.

תוס' ישנים

חולה אמר צריך כו'. וכגון שירא להיות מסוכן, דאם לא כן אין מאכילין אותו. ולא דמי להיתה צריכה לנר שחבירתה מדלקת לה את הנר ומוקמינן לה בפ' מפנין [שבת קכח, ב] בסומא, ומשמע שמדליקין לה בסתם ואפילו אינה אומרת כן, דהתם נמי קים להו לרבנן דיתובי דעתא דהדלקת הנר דיליה איכא פיקוח נפש. ונועל דלת דלקמן אמרינן שובר דלת ומוציאו, איכא נמי פיקוח נפש לתינוק, אבל בהאכל[ת] חולה בעינן שיאמרו או הוא או בקיאין שצריך מחמת שרואה (מכבה) [סכנה] פן יכביד עליו חוליו. ויש ספרים שכתוב בהן בהא מילתיה דר' ינאי פשיטא ספק נפשות להקל, מהו דתימא האי דקאמר חולה אגב (אימיה) [ביעותיה] וכן (אמרי' צריכין אנו) [אמרה צריכה אני] מחללין עליה השבת, כולהו מיירו דמחמת דאגת סכנה אומר כן. מ"ר. וגם נראה לי דבדברים ידועים כגון צמאון יש הרבה (דברים) שבקיאין בכך וכיוצא בו, ואין נראה דרופא ובקי בכך בעינן. **מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר צריך אני** כו'. וכוותיה קיימא לן דהוא בתראה, ועוד קיימא לן כוותיה בכולי תלמודא בר ממיפך שבועה ואודיתא כמו שכתוב בתשובות הגאונים כמו שפירשתי בשבועות [מח, א].

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה ח סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' תריח סעיף א:
סו ב טוש"ע שם סעיף ג:
סז ג שם סעיף ד:
סח ד שם סעיף א:
סט ה מיי' פי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' טז ופ"ב מהל' שביתת עשור הל' ט סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' תריח סעיף ט:
ע ו מיי' פ"ב מהלכות שבת הלכה א סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שכח סעיף י:
עא ז מיי' שם הל' יח טוש"ע או"ח סי' שכט סעיף ג:
עב ח מיי' פי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' טז טוש"ע או"ח סי' תריח סעיף ט:
עג ט י כ ל מיי' שם הל"ז:

רבינו חננאל

חולה מאכילין אותו על פי בקיין. אין שם בקיין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי. א"ר ינאי חולה אמר צריך (חולה) [רופא] אומר אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו. מאי טעמא לב יודע מרת נפשו. רופא אומר צריך חולה אומר איני צריך שומעין לרופא, מאי טעמא תונבא נקיט ליה וספק נפשות להקל. תנן חולה מאכילין אותו וכו', ואע"ג דאמר רב ספרא תרי כמאה ומאה כתרי הני מילי לענין עדות, אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן, הני מילי לממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר חולה צריך אני, אפי' ק' אומרים אין צריך, לחולה שומעין כדכתיב לב יודע מרת נפשו. ומקשה ליה ממתני' דקתני מאכילין אותו על פי בקיין. מתריץ הכי קתני, במה דברים אמורים בדלא אמר חולה צריך אני, אבל אם אמר חולה צריך אני, אין שם בקיין, כלומר אין משגיחין לבקיין אלא מאכילין אותו ע"פ עצמו, מאי טעמא לב ידוע מרת נפשו. מי שאחזו בולמוס. פי' בולמוס בלשון יון גרונו של שור. כלומר זה החולה (אולי) אוכל הרבה כלחוך השור, מאכילין אותו אפי' דבר טמא עד שיאורו עיניו. מנא יודעין שהאירו עיניו, כדי שיכיר בין טוב לרע. אמר אביי ובטעמא. ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל, טבל ונבלה מאכילין אותו נבלה, [נבלה] ושביעית נבלה, טבל ושביעית שביעית, טבל ותרומה תנאי היא דתניא מאכילין אותו טבל ולא תרומה, בן תימא אומר תרומה ולא טבל, ואוקימנא כי פליגי בדלא איפשר לתקוני, אבל בדאיפשר לתקוני כולי עלמא מתקנין וספינן ליה.

אפשר בחולין פשיטא (א) לא צריכא בשבת בשבת נמי °פשיטא טלטול מדרבנן הוא הכא במאי עסקינן בעציץ שאינו נקוב דרבנן מר סבר טבל חמור ומר סבר תרומה חמורה לימא תנאי היא דתניא [א]מי שנשכו נחש קורין לו רופא ממקום למקום ומקרעין לו את התרנגולת וגוזזין לו את הכרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר לא יאכל עד שיעשר נימא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון היא ולא רבי אפי׳ תימא רבי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא לענין מעשר ירק דרבנן אבל במעשר דגן דטבל דאורייתא הוא אפי׳ רבי מודה דאי שרית ליה בעציץ שאינו נקוב אתי למיכל בעציץ שהוא נקוב ת״ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה שהדבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר [1]ראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה ומאי אע״פ שאין ראיה לדבר דהתם לאו בולמוס אחזיה אמר אביי ל״ש אלא לאחר אכילה אבל קודם אכילה מגרר גריר דכתיב [2]וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמוקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר״נ אמר שמואל מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אליה בדבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקיה בדבש רב פפא אמר אפי׳ קמחי דשערי בדיבשא אמר ר׳ יוחנן פעם אחת אחזני בולמוס ורצתי למזרחה של תאנה וקיימתי בעצמי [3]החכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה לטעום טעם תאנה יפנה למזרחה שנאמר [4]וממגד תבואות שמש ר׳ יהודה ור׳ יוסי הוו קא אזלי באורחא אחזיה בולמוס לר׳ יהודה קפחיה לרועה אכליה לריפתא א״ל ר׳ יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחזיה בולמוס לר׳ יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א״ל ר׳ יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר״מ ור׳ יהודה ור׳ יוסי הוו קא אזלי באורחא ר׳ מאיר הוה דייק בשמא ר׳ יהודה ור׳ יוסי לא הוו דייקו בשמא כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש״מ אדם רשע הוא שנאמר [5]כי דור תהפוכות המה ר׳ יהודה ור׳ יוסי אשלימו ליה כיסייהו ר״מ לא אשלים ליה כיסיה אזל (ב) אותביה בי קיבריה דאבוה אתחזי ליה בחלמיה תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא אזל ר״מ ונטריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר״מ אמאי לא דייקיתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחזוקי מי אמרי משכוהו ועיילוהו לחנותא (ג) חזו טלפחי אשפמיה אזלו ויהבו סימנא לדביתהו ושקלוהו לכיסייהו ואייתו אזל איהו וקטליה לאיתתיה היינו (ה)(דתנן) [ב]מים א] ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי מטו לההוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב [6]ואמר לבלה נאופים [ג](כמו [7]אחרי בלותי היתה לי עדנה כלומר זקנה בנאופים): מי שנשכו כלב שוטה וכו׳: ת״ר חמשה דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח ורירו נוטף ואזניו סרוחות וזנבו (ד) מונח על ירכותיו ומהלך בצידי דרכים וי״א אף נובח ואין קולו נשמע ממאי הוי רב אמר נשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי בינייהו איכא בינייהו

למקטליה

אפשר בחולין פשיטא. דמתקנינן ליה: **לא צריכא בשבת.** שאפי׳ הוא שבת שאסור להפריש תרומה ומעשר יפרישוה ולא יאכילוהו טבלים: **בעציץ שאינו נקוב.** דטבל שלו מדרבנן ושבות דהפרשת מעשרות בשבת דרבנן אשמועינן שידחה השבות ולא יאכילוהו טבל דרבנן דאתו למשרי נמי טבל דאורייתא כי האי גוונא: **לימא תנאי היא.** הך דרבה דאמר בדאפשר בחולין מתקנינן ליה ודחינן שבות דהפרשת תרומה בשבת מקמי אכילת טבל דעציץ שאינו נקוב דרבנן: **קורין לו רופא.** בשבת: **וקורעין לו תרנגולת.** לתת על המכה שזו היא רפואתו: **וגוזזין לו כרישין.** מן המחובר להאכילו: **כרישין.** כרתי: **לימא.** הא דרבה ר׳ אלעזר בר׳ שמעון היא דאמר מפרישין לו תרומה בשבת ואל יאכילוהו טבל דרבנן כגון ירק ולא רבי דאי רבי האמר אין צריך לעשר: **עד כאן לא קאמר רבי אלא לענין מעשר ירק דרבנן.** דלא מיחלף בטבל דאורייתא אבל דגן דאורייתא הוא אפי׳ רבי מודה דאף בעציץ שאינו נקוב מעשר דמיחלף בדאורייתא: **ראו נא כי אורו עיני.** ביהונתן כתיב: **הכי גר׳ מאי אין ראיה לדבר דהתם לאו בולמוס אחזיה: מגרר גריר.** ממשיך את הלב לתאות רעבון: **ויאכל.** לחם והדר ויתנו לו פלח דבילה: **אליה.** בשר שמן מאד: **למזרחה של תאנה.** שהשמש מכה שם מן הבקר עד חצות היום והשמש ממתק את הפרי: **וממגד.** לשון מעדנים: **קפחיה.** כפאו ונטל ככרו הימנו: **אהדרוהו בלגי ולעי.** סבבוהו בני העיר והקיפוהו לגינין של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין: **דייק בשמא.** בשמו של בעל הבית אם נאה אם כעור: **אשלימו ליה כיסייהו.** ערב שבת היה והפקידו אצלו כיסם: **דבי שמשי.** של ערבי שבתות: **לית בהו ממשא.** מתוך שאדם במנוחה מהרהר ורואה חלומות ומתכוון היה לדחותו שלא ילך ויטלנו: **חזו טלפחי אשפמיה.** ראו עדשים על שפמו: **יהבו סימנא לדביתהו.** בעליך אמר שתתני לנו כיסינו וזה לך סימן שאכלתם היום עדשים: **מים ראשונים האכילו בשר חזיר.** פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לנכרים בשר חזיר מבושל בא ישראל לפונדק וראהו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ונתן לפניו בשר חזיר: **מים אחרונים הרגו את הנפש.** זו היא אשתו של זה שאילו נטל מים אחרונים דרך הנוטלים ידים לקנח את שפמם בידים טופחות ולא היו עדשים נראין: **ואזניו סרוחות.** גדולות וכפולות למטה: **משחקות בו.** מראות בו כשפיהם לשחוק:

עין משפט
נר מצוה

עד א מיי׳ פ״ב מהלכות שבת הלכה ו טוש״ע א״ח סי׳ שכח סעיף ו:

◆

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן עָכַר אָבִי אֶת הָאָרֶץ רְאוּ נָא כִּי אֹרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה: שמואל א יד כט
2. וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל דָּוִד וַיִּתְּנוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם: וַיִּתְּנוּ לוֹ פֶלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם וְלֹא שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת: שמואל א ל יא-יב
3. כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ: קהלת ז יב
4. וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים: דברים לג יד
5. וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמֻן בָּם: דברים לב כ
6. וָאֹמַר לַבָּלָה נִאוּפִים עַתָּה יִזְנוּ תַזְנוּתֶהָ וָהִיא: יחזקאל כג מג
7. וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן: בראשית יח יב

◆

רבינו חננאל

נימא כתנאי מי שנשכו נחש קורין אתו רופא ממקום למקום וקורעין לו תרנגולת וגוזזין לו כרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי, ר׳ אלעזר ב״ר שמעון אומר לא יאכל עד שיעשר. ומסקנא הני מילי במעשר ירק דהוא מדרבנן, אבל מעשר דאורייתא דברי הכל עד שיעשר. ת״ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה, שכל מיני מתיקה מאירין את העינים כו׳. אמר אביי לא שנו אלא אחר אכילה, אבל קודם אכילה מיגרר גריר, שנא׳ וימצאו איש מצרי בשדה ויקראו אותו אל דוד ויתנו לו לחם [ויאכל] וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבלה ושני צמוקין ויאכל ותשב רוחו אליו. ר׳ יוחנן אחזיה בולמוס ורץ למזרחה של תאינה ואכל כו׳, וקרא והחכמה תחיה בעליה. ר׳ יוסי אחזיה בולמוס וקיפחה הרועה, כלומר אכל כל מה שהיה לו. ר׳ יהודה קיפח את כל העיר. ירושלמי רב הונא אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד לרעבון אכלן. ר׳ מאיר הוה דאיק בשמא כו׳ ואיקלעו בגברא דשמיה כידור ובההוא דהוה שמיה [בלה]. מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ור׳ מתיה בן חרש מתיר. ת״ר ה׳ דברם נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח וכו׳. ממאי הוי, רב אמר נשים כשפניות משחקות בו, שמואל אמר רוח תזזית שורה עליו, וכשהורגין אותו אין הורגין אלא בדבר הנזרק. [ו]תניא כוותיה דשמואל.

מסורת הש״ס

א) [לשון דתנן צ״ע דאין זה משנה לכך נ״ל דתניא], ב) חולין קו. ע״ש נ״ע, ג) [בע״י ליתא],

◆

גליון הש״ס

גמ׳ פשיטא טלטול מדרבנן. וכן הוא יבמות דף לג ע״א ולע״ג:

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אפשר בחולין פשיטא. נ״ב פי׳ הא דקאמר היכא דאפשר בחולין דכ״ע לא פליגי פריך ליה הא פשיטא ומאי אתא לאשמועינן: (ב) שם ר״מ לא אשלים ליה כיסיה אזיל ר״מ אותביה בכדא וקבריה בי קברי דאבוה דההוא גברא ברישיה. אתחזי ליה בחלמיה כו׳ למחר כו׳ אמר ליה הכי כו׳ אמר ליה חלמא כו׳: (ג) שם משכוהו ועיילוהו לחנותא אשקיוה חמרא חזו טלפחי אשפמיה: (ד) שם ואזניו סרוחות וזנבו מונחת לו בין ירכותיו ומהלך:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] גמ׳ מים ראשונים האכילו בשר חזיר. נ״ב עיין פרש״י ועיין בדברי הב״י בי״ד ס״ס קי״ז:

◆

מוסף רש״י

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחוטה לישראל ומבשל ומאכילם וכשעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות, ובא יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חזיר (חולין קו.). רוח רעה שורה עליו. וכשנושך אדם שורה עליו והורגתו (חולין נח:).